

Черкаський інститут пожежної безпеки
імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України
Академія Державної пенітенціарної служби (м. Чернігів)
Донецький юридичний інститут МВС України
Інститут права, економіки та міжнародних відносин Міжнародного
гуманітарного університету (м. Одеса)
Львівський державний університет внутрішніх справ
Придніпровський районний суд (м. Черкаси)
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ)
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Травневі правові читання

***Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та викладачів
закладів вищої освіти***

7 травня 2020 року

м. Черкаси

Редакційна колегія

ГВОЗДЬ Віктор – т. в. о. начальника Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, професор, заслужений працівник цивільного захисту України;

ТИЩЕНКО Олександр – заступник начальника Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України з навчальної та наукової роботи, кандидат технічних наук, професор, заслужений працівник освіти України;

БАБІН Борис – професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту права, економіки та міжнародних відносин Міжнародного гуманітарного університету (м. Одеса), д. ю. н., професор;

БЛЕКА Аліна – доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. ю. н., доцент;

ДЗЮМАН Леся – керівник апарату Придніпровського районного суду м. Черкаси;

КРИСТАЛЬ Тетяна – завідувач кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України, д. е. н., доцент;

КУЗНЕЦОВА Людмила – доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. ю. н.;

МИКОЛЕНКО Віктор – професор кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, д. ю. н.

ОБРУСНА Світлана – професор кафедри державно-правових дисциплін Черкаського університету імені Богдана Хмельницького, д. ю. н., доцент;

СВІРЕНЮК Олександр – заступник начальника Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції у Черкаській області Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ);

СУКМАНОВСЬКА Лідія – доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Львівського державного університету внутрішніх справ, к. ю. н.;

ТОМЕНКО Микола – професор кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, д. пол. н., професор;

ТЕПТЮК Людмила – доцент кафедри історії та права Черкаського державного технологічного університету, канд. іст. наук, доцент;

ТЕПТЮК Максим – адвокат, член Національної асоціації адвокатів України;

ЧУБАНЬ Вікторія – доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, к. е. н., доцент.

Травневі правові читання: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та викладачів закладів вищої освіти – Черкаси: ЧІПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. – 470 с.

ISBN

Матеріали збірника присвячені актуальним проблемам, що стосуються сучасного стану юридичної науки в Україні. У публікаціях досліджуються: теорія та історія держави і права; конституційне право; муніципальне право; цивільне право і цивільний процес; сімейне право; господарське право, господарсько-процесуальне право; трудове право; право соціального забезпечення; земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право; кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право; кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність; судоустрій; прокуратура та адвокатура; міжнародне право.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України
(протокол № 12 від 29 квітня 2020 р.)

Треба зазначити, що в Правилах дорожнього руху (п. 1.10) мова йде тільки про одну видимість – видимість у напрямку руху:

- видимість у напрямку руху – максимальна відстань, на якій з місця водія можна чітко розпізнати межі елементів дороги та розміщення учасників руху, що дає змогу водієві орієнтуватися під час керування транспортним засобом зокрема для вибору безпечної швидкості та здійснення безпечного маневру.

Водночас, згідно з вимогами іншого пункту Правил дорожнього руху України, технічна можливість уникнення ДТП (у тому числі в темний час доби чи в умовах недостатньої видимості) повинна визначатися з моменту, коли водій об'єктивно спроможний виявити перешкоду чи небезпеку для руху керованого ним транспортного засобу. Стосовно ДТП, скоєних у темну пору доби (в умовах недостатньої видимості) це означає, що технічна можливість уникнення такої пригоди повинна визначатися на основі даних про об'єктивну видимість конкретної перешкоди чи небезпеки.

Тобто, слід розуміти, що видимість у напрямку руху, згідно ПДР, відповідає конкретній видимості. Звісно, не знаючи коли і яка саме перешкода з'явиться, водій не може заздалегідь знати, яка буде відстань до неї. Тому в реальних умовах руху водій фактично при виборі швидкості руху керується своїм досвідом і загальною видимістю у світлі фар. В цьому і полягає складність керування ТЗ у темну пору доби або в умовах недостатньої видимості. На практиці значення видимості визначають, звичайно, з місця водія шляхом проведення відповідних експериментів, які повинні проводитися в умовах максимально наближених до тих дорожніх, метеорологічних та інших умов, що мали місце в момент ДТП. При цьому бажано такі експерименти проводити одразу ж після огляду місця пригоди, хоча тут є певні особливості процесуального характеру.

У випадку, коли проведення експерименту не може бути відкладене до закінчення огляду через швидку зміну атмосферних умов, а також якщо внаслідок аварії навколишня обстановка змінилася, допускається проведення експерименту на іншій ділянці, яка за своїми характеристиками аналогічна тій, де мала місце ДТП.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI, із змінами та доповненнями.
2. Шевцов С.О., Дубонос К.В. Розслідування обставин дорожньо-транспортних подій. Харків. Видавництво «Факт», 2002. 170 с.
3. Шабадей А.М., Шевцов С.О., Дубонос К.В. Дорожньо-транспортні пригоди. Особливості розслідування. Харків. Видавництво «Факт», 2003. 126 с.
4. Кристи Н.М. Методические рекомендации по производству автотехнической экспертизы. М.: ЦНИИСЭ, 1971. 112 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АНАЛОГІЇ ЗАКОНУ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Сімакова С. І., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Питання аналогії закону в кримінальному судочинстві є досить актуальним на даний час, так, як багато науковців дискутують щодо дії аналогії закону, та її правильного застосування в практичній діяльності. Для того, щоб вирішити дане питання необхідно звернутися до самого поняття аналогії. В юриспруденції розроблені способи заповнення прогалін в процесі застосування закону, які отримали назву аналогії [1].

У словнику юридичних термінів науковець В.П. Марчук дає наступне визначення аналогії закону: «вирішення конкретної юридичної справи на підставі норми права, яка регулює аналогічний випадок [2, с. 6]. Виходячи із даного можна констатувати, що аналогію закону можна застосовувати виключно у разі подібності спірних неврегульованих правовідносин, якщо в законодавстві немає спеціальних або подібних норм, розрахованих на врегулювання таких же відносин. Крім цього у юридичній літературі можна зустріти поняття аналогії права. У вищевказаному словнику В.П. Марчук вказує, що «аналогія права – це застосування загальних принципів права (галузей, інститутів), якщо в законодавстві немає спеціальних або подібних норм, розрахованих на врегулювання таких же відносин» [2, с. 6]. Аналогія в праві являє собою один із способів подолання прогалин в законодавстві, необхідна для цілей правозастосування. Ось чому зазвичай поняття правової аналогії розуміється в двох сенсах — як аналогія закону і аналогія права. Можна говорити про те, що правова аналогія покладає на правозастосувача більшу міру відповідальності перед суспільством, оскільки передбачає більше суб'єктивізму й творчості, так, як при застосування аналогії права створюється нове правило поведінки суб'єктів, яке підлягає застосуванню лише до одного конкретного випадку, який розглядається, а не до всіх аналогічних суспільних відносин. Про те межі, суб'єкти та сфера застосування аналогії закону стосуються й аналогії права.

Варто погодитись із думкою науковця М.М. Гродзинського, який зазначав: «Аналогія в кримінально-процесуальному праві, як і в інших галузях права, являє собою не тлумачення закону, а заповнення закону, усунення прогалин, які у ньому містяться» [3, 6-7]. Схожу позицію з цього приводу займав Р.Д. Рахунов, який підкреслював, що застосування аналогії закону в кримінальному процесі можливе лише тоді, коли саме тлумачення закону не дає підстав для його застосування [4, 74].

Посилаючись на автореферат дисертаційного дослідження Щериці С.І., можна говорити, що підставами для застосування кримінального процесуального закону за аналогією є наявність істотних прогалин у чинному кримінальному процесуальному законодавстві. Застосування кримінального процесуального закону за аналогією передбачає обов'язкове дотримання таких умов:

1) передбачений кримінальним процесуальним законом випадок має бути однорідним з тим, до якого закон застосовується за аналогією;

2) застосування кримінального процесуального закону за аналогією в жодному випадку не повинно призвести до обмеження процесуальних прав осіб, які беруть участь у процесі, або ж покладення на них не передбачених законом обов'язків;

3) застосування кримінального процесуального закону за аналогією не повинно допускати вчинення органами досудового розслідування, прокурором і судом дій, що виходять за межі їх компетенції;

4) застосування кримінального процесуального закону за аналогією є недопустимим у разі, якщо цим порушується будь-яка із загальних засад кримінального провадження [5].

Враховуючи вищевикладене, можна зробити наступний висновок, що аналогія закону має повноцінне місце на існування в кримінальному судочинстві, так, як завжди є прогалини в чинному законодавстві, тому під час реформування та удосконалення кримінального судочинства слід уникати нечіткості й невизначеності в законі, тому що це може бути підставою для застосування аналогії закону та причиною його різного тлумачення у правозастосовній діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналогія закону та аналогія права, стаття, адвокат Морозов Є.А., від 07.11.2017 р. Режим доступу : <https://alibi.dp.ua>.

2. Словничок юридичних термінів: Навч. посіб. / Уклад. В. П. Марчук. — К.: МАУП, 2003. — 128 с. Режим доступу : https://moskalik.at.ua/pravo/PR4_01.pdf.

3. Гродзинський М.М. Аналогія в советском уголовно-процессуальном праве/Вильнянский С.Н., Гордон М.В., Гродзинский М.М., Фукс С.Л. // Учетные записки юрид. ин-та. — 1948.- Вып. 3. — 197 с.

4. Рахунов Д.А. Аналогія в советском уголовном процессе/ Р.Д. Рахунов//Правоведение. — 1971. — № 2. — С. 68-75.

5. Чинність кримінального процесуального закону [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Щериця Світлана Іванівна ; Нац. акад. внутр. справ. — К., 2013. — 19 с.

ПРОБЛЕМА ОТOTOЖНЕННЯ ПОНЯТЬ «ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА» ТА «ОБШУК ОСОБИ»

Співак К. В.,

НК – Бублик Н. С.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

На сьогодні в законодавстві України існує чітке розмежування таких понять як «поверхнева перевірка» та «обшук особи», тому непоодинокі випадки ототожнення їх викликають необхідність розгляду проблем уподібнення цих розумінь, пояснення відмінностей між цими поняттями та процедурами їх проведення.

Використовуючи прогалини в законодавстві та високий ступінь правової необізнаності населення, деякі працівники поліції інколи на свою користь ототожнюють ці поняття з метою отримання доказів, що дозволяє їм порушувати законодавство України, наприклад, під час поверхневої перевірки зазірати у кишені. Ці дії викликають проблему недопустимості знайдених доказів і, як наслідок, у майбутньому – виправдувальні вироки у судах апеляційної або касаційної інстанції. Цю проблему можна розглянути на прикладі Постанови від 08.02.2018 № 754/5978/16-к ВСУ (Касаційний кримінальний суд).[1] Особу, яка раніше вже вчиняла злочини, передбачені ст. ст. 307, 310, 317 Кримінального кодексу України, все одно було звільнено від кримінальної відповідальності за ст. 307 ККУ через доказ, одержаний незаконним шляхом, а саме – вилучення цього доказу з лівої внутрішньої кишені куртки обвинуваченого працівником поліції під час поверхневої перевірки. А це порушує чинне законодавство України та права й свободу громадян, закріплені в Конституції України.

Поверхнева перевірка, як превентивний поліцейський захід – є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу [2].

Натомість, обшук – це слідча дія, що полягає в примусовому обстеженні приміщень, споруд, ділянок місцевості та інших об'єктів, які перебувають у віданні певних осіб, з метою знайдення та вилучення предметів і документів, що можуть мати значення у справі, або знайдення осіб, що розшукуються, проваджуваному за наявності ймовірних даних про те, що вони приховані в певному місці чи в певної особи. Щодо певної особи, то тут, на мою думку, вказано саме про обшук особи, яка була затримана через певні випадки, зазначенні у КПК України [3]. Також, за рішенням слідчого чи прокурора може бути проведено обшук осіб, які перебувають в житлі чи іншому володінні, якщо є достатні підстави вважати, що вони

<i>Овсянік А. В., Бублик Н. С.</i> ПРОЦЕСУАЛЬНІ ВИТРАТИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	386
<i>Ромашко С. В.</i> ОГЛЯД МІСЦЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ	387
<i>Сімакова С. І.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АНАЛОГІЇ ЗАКОНУ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	389
<i>Співак К. В., Бублик Н. С.</i> ПРОБЛЕМА ОТОТОЖНЕННЯ ПОНЯТЬ «ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА» ТА «ОБШУК ОСОБИ»	391
<i>Хлівна М. В., Миколенко В. А.</i> ОЦІНКА ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	393
<i>Шинкаренко Д. Ю., Король К. П., Пасічник В. В., Шкурдода С. В.</i> ПІДБІР ТА ВАЛІДАЦІЯ СИСТЕМ РОЗЧИННИКІВ ДЛЯ ЯКІСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ КАННАБІНОЇДІВ МЕТОДОМ ТОНКОШАРОВОЇ ХРОМАТОГРАФІЇ	395
<i>Шматков Р. П.</i> МОЖЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ В ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	396
<i>Яремко Г. З., Навроцька В. В.</i> УЧАСТЬ ПЕДАГОГА ТА ПСИХОЛОГА ПРИ ДОПИТІ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПІДОЗРЮВАНОВОГО, ОБВИНУВАЧЕНОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	399
<i>Turovskaya A., Polunina L.</i> KIBERPOLICE AS A COMPONENT OF THE NEW LAW ENFORCEMENT OF UKRAINE	401

Секція 10. Судоустрій; прокуратура та адвокатура

<i>Баштан П. О., Бублик Н. С.</i> ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО АБО ПРОКУРОРА ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	403
<i>Безкоровайна О. І., Мелех Л. В.</i> СУД ЯК ОBOB'ЯЗКОВИЙ СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН	404
<i>Борусовський М. В.</i> ОБСТАНОВКА ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОСТАНОВЛЕННЯ СУДДЕЮ (СУДДЯМИ) ЗАВІДОМО НЕПРАВОСУДНОГО ВИРОКУ, РІШЕННЯ, УХВАЛИ АБО ПОСТАНОВИ	406
<i>Грошева О. А., Добролежжа І. О., Брайченко С. М.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ	408
<i>Дзюман Л. В.</i> КОПІЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ: ЗАСВІДЧЕННЯ ТА ВИДАЧА	410
<i>Дулгеров А. А., Миколенко В. А.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	413
<i>Кічула Х. Л., Мелех Л. В.</i> УЧАСТЬ АДВОКАТА У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ	414
<i>Лисенко.В. В., Чубань В. С.</i> ОСОБЛИВИЙ РЕЖИМ РОБОТИ СУДОВИХ УСТАНОВ НА ПЕРІОД КАРАНТИННИХ ЗАХОДІВ	416

Наукове видання

Травневі правові читання

***Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та викладачів
закладів вищої освіти***

7 травня 2020 року

*Редколегія може не поділяти поглядів авторів.
За зміст вміщених у збірнику матеріалів
персональну відповідальність несуть автори.*

Формат 60 × 84 1/8.
Обл.-вид. арк. 37,6. Ум. друк. арк. 58,5.

Друк: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
НУЦЗ України.
м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8.
Тел. 0472/55-09-39. E-mail: chipb@dsns.gov.ua